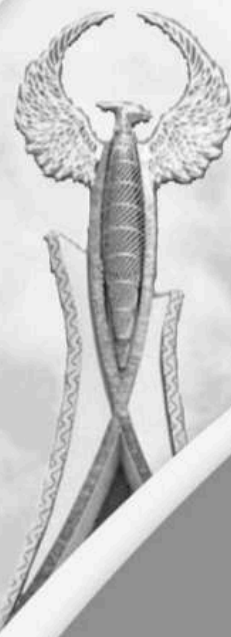

O'ZBEKISTON OLIMLARINING ILMIY-AMALIY TADQIQOTLARI

ilmiy-nazariy, metodik
jurnal

№6(18)
2025

O‘ZBEKISTON OLIMLARINING ILMIY-AMALIY TADQIQOTLARI
ilmiy-nazariy, metodik jurnali

TAHRIRIYAT HAY’ATI:

Bosh muharrir:

Madraximova Feruza Ruzimbayevna
(p.f.d., dots.)

Bosh muharrir o‘rinbosari:

Matyoqubov Hikmat Shuhratovich
(PhD., dots.)

Tahririyat a‘zolari:

D.N.Abdullayev – t.f.d. dots.
S.R.Davletov – t.f.d. prof.
S.M.Matkarimova – t.f.d. dots.
I.S.Abdullayev – i.f.d. prof.
B.Ruzmetov – i.f.d. prof.
J.X.Ataniyozov – i.f.d. prof.
R.M.Matkarimov – p.f.d. prof.
I.Saifnazarov – f.f.d. prof.
M.S.Xajiyeva – f.f.d. prof.
E.R.Ro‘ziyev - p.f.d. prof.
M.S.Salayeva - p.f.d. prof.
M.O.Atajanova - f.f.d.
S.U.Xodjaniyazov - p.f.d., dots.
D.T.Xudayberganov - i.f.d. dots.
S.T.Davlatova – t.f.d. dots.
U.I.Abdullayev – t.f.d. dots.
M.M.Matyakubova – t.f.n. dots.
D.Q.G‘oyipov – f.f.d. dots.
A.D.O‘rozboyev – f.f.d. dots.
B.B.Nurullayeva – ps.f.n. dots.
E.X.Zoyirov – f.f.d. dots.
O.E.Xayitov – ps.f.d. dots.
Q.P.Qobulov – ps.f.d. dots.
D.A.Urazboyeva – ps.f.d. dots.
X.R.Matyakubov – p.f.n. dots.
J.Q.Yusubov – PhD, dots.
X.X.Matyakubov – PhD, dots.
D.Atamuradova – PhD.
Z.Y.Adilov – PhD.
Z.K.Abidova – PhD.
Y.A.Karimov - PhD.
M.I.Jakbarova – PhD.

6 (18), 2025

Muassislar:

Urganch davlat pedagogika
instituti,
Ziyo scientific center MCHJ

Jurnal xalqaro **ISSN 2181-3418**-son
raqami bilan hamda O‘zbekiston
Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy
kommunikatsiyalar agentligi
tomonidan 2022-yilning 5-mayida
№1612-sonli guvohnoma bilan
davlat ro‘yxatidan o‘tgan.

Jurnal OAK Rayosatining
2024-yil 27-sentabrdagi 361-son
qarori bilan jurnal **filologiya va
psixologiya fanlari** bo‘yicha
dissertatsiyalar asosiy ilmiy
natijalarini chop etish tavsiya
etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga
kiritilgan.

**Jurnal yiliga 12 marta
chop etiladi.**

Jurnaldan olingan materiallarga
“O‘zbekiston olimlarining ilmiy-amaliy
tadqiqotlari” jurnalidan olindi”, degan
havola berilishi shart.
Mualliflardan kelgan qo‘lyozma
materiallar egalariga qaytarilmaydi.

Tahririyat bilan aloqa:

E-mail: ziyo.scientific@bk.ru

Sayt: www.re-search.uz

Manzil: O‘zbekiston, 220100,
Urganch shahri, Gurlan ko‘chasi,
1-uy.

MUNDARIJA

FILOLOGIYA	
Jumanyazova M. X. Xorazm vohasi folklor asarlari leksikasiga mumtoz adabiyotning ta'siri (xalq dostonlari misolida).....	3
Elboyeva M. B. Poetic interpretations of poverty and wealth in the works of khayriddin sultonov and Jack London: a comparative analysis.....	8
Маматова Ф. М. Особенности возникновения лингвокогнитивных категорий.....	13
Axmedov O'. O'. Blum taksonomiyasi asosida koreys tili og'zaki nutq ko'nikmalarini bosqichma-bosqich rivojlantirish.....	20
Yunusova G. D., Sa'dullayeva O. Z. Koreys va o'zbek tillarida hasad emotsional konseptining qiyosiy tadqiqi.....	25
Исламова С. П. Фольклор в изучении русского языка – лингвистический и культурологический анализ.....	31
Mamatova D. A. Ayol obrazi va baxt izlashi: "Baxtiqaro kerri" hamda "Oyimtilla" romanida.....	35
Новик К. Р. Инглиз адабиётида аёл қаҳрамонларининг ривожланиши...	40
Niyozov J. F. Amerika adabiyotida tabiat mavzusining yoritilishi.....	46
Арипова С. А. Роль учебного словаря-минимума в интенсификации изучения иностранных языков.....	55
Muxammadiyeva M. Bulbul obrazining poetik talqini.....	59
Raximova I. B. The linguocultural approach in foreign language teaching...	66
Umarova G. A. "Hayrat ul-abror" dostonining badiiy-estetik va didaktik xususiyatlari.....	69
Halimova S. A. Hoji Muin publisistikasida maorif masalalarining yoritilishi	76
Tashpulatova V. I. Zamonaviy fentezi janri: subjanrlar, xususiyatlar va tilshunoslik belgilari.....	83
Sharipova F. Reconstructing the author's communicative intent through various linguistic devices in translation.....	89
Mirsagatova D. Homonymic features of english and uzbek railway transport terminology: a comparative analysis.....	96
Ubaydullayeva X.M. Yuridik diskurs – xususiy diskursning bir turi sifatida.	103
G'aybulloyeva U. A. Sharof Rashidovning "Kashmir qo'shig'i" qissasida poetonimlar talqini.....	108
Bekova N. J., Ibroimova M. N., Jumaqulov N. I. "Sittai zaruriya" tadqiqi va tarjimasi yo'lida.....	113
Ражабова Р. З. Эркак шоирлар ижодида аллалар шакли ва мазмуни.....	119
Qodirova N S. Miyon Buzruk tanqidchiligining uslubiy xususiyatlari.....	127
Hojiyeva N. H. Mevachilik nomlarini ifodalovchi atov birliklarining gipo-geperonimik munosabati.....	134

Moxichehra Muxammadiyeva

ToshDO‘TAU tayanch doktoranti

E-mail: muhammadiyevamohichexra@gmail.com

Tel: (90) 9035878

BULBUL OBRAZINING POETIK TALQINI

Annotatsiya. Ushbu maqolada Bulbul obrazining shakllanish tadriji ochib berilgan. Dastlab xalq og‘zaki ijodidagi, keyinchalik Fariduddin Attorning “Bulbulnoma” “Mantiq ut-tayr”, Jaloliddin Rumiyning “Manaviyi masnaviy”, Alisher Navoiyning “Lison ut-tayr”, “Saddi Iskandariy”, Nishotiyning “Boz va Bulbul”, Salohiyning “Gul va Bulbul” asarlaridagi Bulbul obrazi qiyosiy o‘rganilgan.

Kalit so‘zlar: Bulbul, gul, ishq, oshiq, ma’shuq, avom ishq, nuqsonli ishq, xalq og‘zaki ijodi.

Мохичехра Мухаммадиева

Студент базовой докторантуры (PhD)

**Ташкентский государственный университет узбекского
языка и литературы имени Алишера Навои**

E-mail: muhammadiyevamohichexra@gmail.com

Tel: (90) 9035878

На основе отзыва М.Абдуллаевой д.ф.н., профессора ТГУУЯЛ

ПОЭТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ОБРАЗА СОЛОВЬЯ

Аннотация. В данной статье раскрывается эволюция образа соловья. Сначала анализируется его формирование в народном устном творчестве, а затем сравнительно изучается образ соловья в произведениях Фаридулдина Атгара – «Бульбульнаме» и «Мантик ут-тайр», Джалаладдина Руми – «Маснави-йи маънави», Алишера Навои – «Лисон ут-тайр» и «Садди Искандарий», а также в поэмах Нишати – «Ястреб и соловей» и Салохий – «Роза и соловей».

Ключевые слова: соловей, роза, любовь, влюблённый, возлюбленная, народная любовь, несовершенная любовь, устное народное творчество.

Mokhichekhra Mukhammadiyeva,

doctoral student of TSUULL

E-mail: muhammadiyevamohichexra@gmail.com

Tel: (90) 9035878

**Based on the review of M.Abdullayeva Ph.D, professor of
TSUULL**

THE POETIC ANALYSIS OF THE NIGHTINGALE IMAGE

Annotation. This article explores the developmental stages of the nightingale image. It first examines its formation in folk oral tradition, and then provides a comparative study of the nightingale's portrayal in Fariduddin Attar's *Bulbulnama* and *Mantiq ut-Tayr*, Jalaluddin Rumi's *Masnavi-yi Ma'navi*, Alisher Navoi's *Lison ut-Tayr* and *Saddi Iskandariy*, Nishati's *The Hawk and the Nightingale*, and Salohiy's *The Rose and the Nightingale*.

Keywords: nightingale, rose, love, lover, beloved, common love, flawed love, folk oral tradition.

Kirish. Qadimdan xalq og'zaki ijodida bulbulning "chiroyli ovozi", "chiroyli kuy" sohibi ekanligiga urg'u beriladi va oshiqlar ramzi sifatida ifodalanadi. Jumladan, xalq og'zaki ijodida "Alla" janrida bu obraz faol ishtirok etgan. Allalarda bolani bulbulga o'xshatish, bulbuldek xushovoz bo'lishiga umid bog'lash yetakchi o'rin tutadi. Ona arzandasini bulbul bola qiyofasida ko'rishni orzu qiladi. Bulbul mitti qush bo'lsada, ovozi bilan hammani maftun etadi, barchaga zavq ulashgani uchun ham insonlar uni e'zozlaydilar. O'limdan qo'rqmaydigan kishi yo'q, lekin "bulbul sayrasa, o'lim ham qochadi", – degan tushuncha xalq og'zaki ijodida "Bulbul" ertagi orqali bizgacha yetib kelgan va ona allalarida ham ifodalanagan:

*Bulbul uchar qo'limdan alla-yo alla,
Har kim qo'rqar o'limdan, alla-yo alla.
Shu bulbulim sayrasa, alla-yo alla,
O'lim qochar yo'limdan alla-yo alla.
Erkalayman yayratib, alla,
Vatanimning bog'ida, alla,
Bulbul qushdek sayratib, alla [1:31].*

Xalq og'zaki ijodida gul yor timsoli bo'lgan o'rinlarda, bulbul yigitlar timsoli sifatida ham ifodalanadi. "Alpomish" dostonida gul va bulbul birgalikda tasvirlangan bir necha o'rinlar mavjud. Masalan, Barchin tilidan quyidagi misralar aytiladi:

*Yana bahor bo'lsa ochilar gullar,
Gulni ko'rsa, mast bo'p sayrar bulbullar [2:34].*

Ushbu misralarda qizlarning bahor kelishi bilan go'zallashishi, ularga yigitlarning oshiq bo'lishi tasvirlanadi. Aynan shunday qiyoslanish Boybo'riga Alpomishning kelgani haqida xabar berilganda, Alpomishga nisbatan qo'llanadi:

*Bog'da ochilgan gulday bo'lib,
Bog'da ochilgan guling keldi.
Chamanda bulbulday bo'lib,
Chamanda bulbuling keldi.*

*O'tirib edi suhbat qurib,
Qalmoq bordi, sherday bo'lib [2:51].*

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. (Literature review). Xalq dostonlarida gul va bulbul birgalikda qo'llanib, oshiq va ma'shuq ma'nosidan tashqari, yuqoridagi misrada ko'rganimizdek, ayni bir qahramon tasviri uchun ham ishlatiladi. Bu obrazlar ko'p o'rinlarda Alpomishni, ba'zida esa Barchinni ifodalab kelgan. O'zbek xalq maqollarida ham bulbul obrazi tasvirlangan o'rinlar mavjud, ammo ularda bulbul oshiq yoki yigit ramzini anglatmaydi. Avvalo, maqollarda didaktik xususiyat ustun ekanligi inobatga olinadi. Ularda ishq mavzusi deyarli uchramaydi.

*Bulbul chamanni sevar,
Odam-Vatanni.*

Ushbu maqolda bulbullar go'zal bog'larni sevishiga urg'u beriladi. Alisher Navoiyning quyidagi ruboiysi ushu maqolga hamohang keladi:

*G'urbatda g'arib shodmon bo'lmas emish,
El anga shafiq-u mehribon bo'lmas emish.*

*Oltin qafas ichra gar qizil gul butsa,
Bulbulg'a tikondek oshiyon bo'lmas emish [3:134].*

Bundan tashqari o'zbek xalq og'zaki ijodida "O'g'il – uyning bulbuli, qiz – uyning guli", – degan maqol ham mavjud. Shu sababli, sovchilik an'anasida "Sizning bog'ingizda bir gul, bizning bog'imizda bir bulbul bor..." deb gap boshlanadi va bulbul yigitlar ramzi sifatida ifoda etiladi. Jumladan, xalq og'zaki ijodi mahsuli bo'lgan terma qo'shiqlarda, bulbul – oshiq, gul – ma'shuq obrazlarini tasvirlab kelgan.

*Bulbul sayramas bo'ldi,
Gul ochilmas bo'ldi.
Dushman so'ziga kirib,
Yorim qaramas bo'ldi[4:142].*

Yoki:

*Bulbul bo'lib sayrayman,
Yorimning gulzorida,
Majnun bo'lib zorlayman,
Yorimning fig'onida [4:134].*

Yozma adabiyotda bulbul obrazi boshqa qushlarga nisbatan kengroq tasvirlana boshladi. Bu an'anani Fariddiddin Attor "Bulbulnoma" masnaviysi bilan boshlab berdi va bulbulni markaziy qahramon sifatida tasvirladi. Fors adabiyotida aynan bu nomdagi asarlar yaratilmagan bo'lsada, turk adabiyotida Attordan keyin Jaloliddin Rumi shu nomdagi masnaviysini yaratdi.

Fariddiddin Attor "Manti ut-tayr" asarida gulga bo'lgan nuqsonli ishq tufayli safardan voz kechgan bulbul obrazini "Bulbulnoma" asarida kengroq muhokama qiladi. Asar 470 baytdan iborat bo'lgan kichik masnaviy bo'lib, bulbulning gulga bo'lgan muhabbatini ko'ra olmasdan qushlarning qo'zg'olon qilishi bilan boshlanadi. Ular

bulbulning tinimsiz sayrashidan bezovta bo'lishadi va arz etib Sulaymon alayhissalom huzuriga borishadi.

*Kelishdi jumla qushlar to'planib bot,
Va bulbul dastidan arz etdilar, dod.
Hama aylardi bulbuldan shikoyat,
Uning bedodin naqlu hikoyat [5:440].*

Tadqiqot metodologiyasi (Research Methodology). Qushlar soxta ishq tufayli juda ko'p sayragani uchun bulbulni jazolashni Sulaymon alayhissalomdan so'rashadi. Qushlarni shikoyatini eshitib, Sulaymon alayhissalom bulbulni topib kelish uchun Lochinni jo'natadi. Lochin Bulbulni qidirib bo'stonga boradi va uning oshiqona sayrashini eshitib, bir lahza ishqda mast bo'ladi. Keyin aql-u hushi joyiga kelib, Bulbulni qidira boshlaydi.

*Ko'tardi ko'kka lochin hamon ishq,
Uni bir lahza etdi bezabon ishq.
Vale aqlu hushi izmiga tushdi,
Va bulbul qonini ichmakka kirishdi [5:442].*

Lochin Bulbulni topadi va gulning ishqiga berilib, Sulaymonga bo'lgan muhabbatni unutganligini ta'kidlaydi. Bulbul Lochinga muhabbat nima ekanligini tushunmasligini, Sulaymonni unutmaganini, faqat, gulga bo'lgan otashin ishq tufayli uning xizmatiga kirganini aytadi. Bulbulni ketmoqchi emasligini sezgan Lochin uni panjalari bilan ushlaydi va Sulaymon alayhissalomning oldiga olib ketadi. Bulbul uzr so'raydi. Erta tongdan sayrashiga sabab may emas, atirgul ishqida mast bo'lganligini aytadi. Unga nisbatan norozilik bildirgan qushlarga ya'ni Semurg'dan boshlab Tovus, To'ti, Lochin va Hudhudga murojaat qiladi. Ularning har bir xatti-harakatlaridagi kamchiliklarni sanab o'tadi. Semurg'ga 30 qushdan iborat bo'lishiga qaramasdan, bir qushchalik hunari yo'qligini, jismi yo'q bir suratga o'xshashligini, Tovusga patlarining rangi va chiroyiga mahliyo bo'lib, Sulaymon uyidan uzoqlashganini, rasmning go'zal ko'rinishidan hayratda qolib, rassomni unutganligini ta'kidlaydi. To'tiga o'zini dono sanab, Alloh bilan suhbatni unutganligini, dunyoning butun ilmlarini o'rgansa ham, oshiq bo'lmaguncha ishqdan bir harf tushunmasligini so'zlaydi. Hudhudga yuzlanib Saba malikasi Bilqis huzuriga Sulaymondan ruxsat so'ramasdan ketganligini ta'kidlab, uni itoatsizlikda ayblaydi [5: 423-438]. Hudhud bulbulga javob qilib nima uchun qushlarga bunchalik shavqatsizlik qilganini, ularni har kuni bezovta qilish sababini so'raydi. Haqiqiy ishq barchaga oshkor qilinmasligini, u qalbda nihon bo'lishini aytadi. Bu gaplarni eshitgan bulbulning holati asarda quyidagicha tasvirlanadi:

*Eshitdi, qoldi bulbul lol, zabun ham,
Va gul ishqida andoq sarnigun ham
U Hudhud poyiga bosh qo'ydi ongoh.
Xato qildim, dedi astagfirulloh [5:438].*

Ushbu asarda bulbulning ishq, avom ishq ekanligi, xos ishqqa erishish uchun qalb ko'zi ochiq bo'lishi kerakligi uqtiriladi.

Tahlil va natijalar (Analysis and results). Attordan so'ng turk adabiyotida Mavlono Rumiy "Bulbulnoma" nomli kichik masnaviysini yaratadi. Asar 55 baytadan iborat bo'lib, "*Yaxshilik qilgan yaxshilik, yomonlik qilgan yomonlik topadi*", degan g'oyani targ'ib qiluvchi didaktik hikoyadir. Asarda Bulbul boshdan oxir ishtirok etmasada, asarning umumiy g'oyasi o'zgarmaydi.

Farruh ismli sultonning katta bir bog'i bo'lib, bog'ga bir bog'bon mas'ul edi. Bog'da juda ko'p gullar bo'lib, gul ochilishi bilan Bulbul uning hidiga mast bo'lib gulning barglarini yulib ketadi. Bog'bon bu haqida podshohga aytganida, podshoh: "*yaxshilik qilganga yaxshilik yomonlik qilganga yomonlik qaytishini*", – aytadi. Bog'bonning og'li bulbulga tuzoq qo'yadi va bulbul tuzoqqa tushib jon beradi. Og'il otasiga voqeani aytganda, bog'bon ham sultonning so'zini takrorlaydi. Voqea shu tarzda davom etadi. Asar oxirida sulton bog'bonni o'ldirmoqchi bo'lganida, bog'bon ham sultonga shu so'zlarni takrorlaydi va sulton bog'bonni o'ldirishdan voz kechadi. Bu o'rinda faqat bulbulning gulga bo'lgan muhabbati tasvirlanadi, xolos.

Navoiy lirikasida ham eng ko'p tasvirlangan qush obrazlaridan biri bu bulbul – obrazidir. Asosan bulbul obrazi gul timsoli bilan uyg'un holda oshiqning iztiroblarini tasvirlaydi. Alisher Navoiy "Lison ut-tayr" asarida bulbul obrazini a'anaviy qirrasini ya'ni zohiriy go'zallikka, o'tkinchi hoy-u havasga berilgan kishi timsolida tasvirlab, uning ishqini nuqsonli deb tandiq qiladi:

Bir chechakkim – vafosi yo'q oning,

Umr bog'inda vaqosi yo'q oning [8: 62].

Shuningdek, "Saddi Iskandariy" dostonining 58-bobida "Bulbul va zog" hikoyati keltiriladi va ushbu hikoyatning mazmuni Farididdun Attorning "Bulbulnomasi"ga yaqin turadi. Ushbu hikoyatda norozi bo'lgan qushlar o'rnida qarg'a e'tiroz bildiradi.

Dedi: K-ey jununshevai harzaroy

Nedur buki, har yil aro o'n bir oy.

Kezarsen chamanda hazinu xamo'sh

Bir oydur sanga muncha jo'shu xuro's [6: 644].

Ya'ni, Bulbulga murojaat qilib, har yili o'n bir oy chamanda hazin va xomush kezgani holda, bir oygina bunchalik jo'sh urib fig'on chekishini sababini so'raydi. Bulbul esa qarg'ani ishqdan bexabar ekanlikda ayblaydi:

Dedi Bulbul: Ey ishqdin bexabar,

Mening kuyganimdan senga ne xabar.

Chu gul yo'qturur o'n bir oy bog' aro,

Erur ro'zg'orim seningdek qaro [6:645].

Qarg'a bulbulning javobini eshitganidan so'ng, xijolatdan battar qorayib ketadi. Qish faslida bulbul qanday xomush bo'lsa qarg'a ham shunday holatga tushib qoladi. Bu

o'rinda, bulbulning ishq faqat bir oy ekanligi muallif tomonidan tanqid qilinadi. Haqiqiy ishq qalblarda mangu bo'lishiga urg'u beriladi.

Nishotiy ham "Boz va Bulbul" va "Qushlar munozarasi" asarlaridagi bulbul obrazi tasvirida an'anaviylilikni davom ettiradi. "Qushlar munozarasi" asarida har bir qush o'z xususiyatlari bilan maqtanganda navbat bulbulga keladi va asarda quyidagicha tasvirlanadi:

*Subhidamlarki, boshlasam nola,
Soluram shavq ahlini bir hola [7:293].*

Umuman olganda, asarda bulbul obrazi shirin xonishiga qaramasdan, zohir ahli kibru-havo va manmanlikni shior aylagan kishilar ramzi sifatida tanqid qilinadi. Shu o'rinda aytish kerakki, qushlar munozarasiga barham berish uchun Hudhudni Bulbul oh chekib chorlaydi. Hudhud kelganidan so'ng qushlar murosaga kelishadi. Bu haqida tadqiqotning keyingi o'rinlarida batafsil to'xtalamiz.

An'anaviy bulbul obrazidan biroz chekingan holda 1740-yilda Salohiddin Salohiy o'zining "Gul va Bulbul" dostonini yozadi. Ushbu dostonida insonparvarlik, xalqchilik g'oyalari yuksak pafos bilan kuylanadi. Unda, garchi majoziy obrazlar ishtirok etsa-da, shoir o'zining aytmoqchi, hal qilmoqchi bo'lgan muammolarini inson, uning aql-zakovati, mehnatini madh etadi. Asar inson hayoti, turmushi, ijtimoiy muhit nuqtayi nazaridan tasvirlanadi. Bu esa "Gul va Bulbul" dostonidagi xalqchilikni ko'rsatadi. Xalqchilik zamonlarning o'tib borishi bilan o'zgara bordi. Xalqning milliy xususiyatlarini, o'ziga xos xarakterini ma'naviy qiyofasini aks ettirish bilan birga, uning fikrlash, his qilish fazilatlarini, rasm-rusumlarini, orzu umidlarini gavdalantiradi [9: 64]. Dostonida, asosan, Bulbulning Qizil gulga oshiq bo'lishi va shu syujet bilan bog'liq epizodlar, Bulbulning qushlar bilan uchrashib, savol-javob qilishi va asar so'nggida qafasga tushib vafot etishi tasvirlanadi. Bulbulning qushlar bilan munozarasiga e'tibor qaratilsa, uning ishq ilohiy ekanligi, va shu yo'lda jon berishi oydinlashadi. Bulbul "Saboga sen mening pirimsan, hamda yo'l boshlaguvchi rahbarimsan", deb o'zining maslahatgo'yi sifatida ko'rsatadi:

Dedi Bulbul Saboni: "San pirimsan,
Mani yo'l boshlag'uchi rahbarimsan" [9: 38].

Dostondagi sabo – pir, bulbul – muridning ramzi sifatida tasvirlansa, Bulbulning gulga bo'lgan muhabbati ishq ilohiy, deb talqin qilinadi. Dostonida "Bulbulning asar oxirida qafasga tushib qolib, oh urib o'lgani esa tamoman so'fiyona mohiyat kasb qiladi. Ya'ni Bulbul – jasadi qafasda uning komil muhabbatining nishonasi – ohi tan – qafasdan qutuladi va o'z muhabbati bilan qorishib ketadi [10: 166]. Demak, turli davrlardagi ijodkorlar bulbul obrazini va uning xususiyatlarini ham turlicha talqin qilishgan.

Xulosa va takliflar (Conclusion/Recommendations). Bulbul obrazi Sharq adabiyoti va tasavvufiy tafakkurida o'ziga xos badiiy-estetik va falsafiy xususiyatga ega timsol sifatida shakllangan. Maqolada tahlil qilinganidek, bu obraz dastlab xalq og'zaki ijodida oddiy lirik qahramon – oshiq yigit ramzi sifatida paydo bo'lib, keyinchalik Attor, Rumi, Navoiy kabi mutafakkirlarning asarlarida tasavvufiy ma'no bilan boyitildi.

Ayniqsa, bulbul va gul obrazlari o'rtasidagi ziddiyat va uyg'unlik ishqning turli shakllarini anglatuvchi ramzlar tizimini hosil qildi.

Demak, bulbul obrazi Sharq poetikasida nafaqat go'zal lirik metafora, balki murakkab falsafiy-ma'naviy mazmunni mujassam etgan ko'p qatlamli ramz sifatida shakllangan. Uning o'zgarishi va rivojlanishi Sharq adabiy tafakkurining yuksak darajadagi timsoliy va majoziy tafsirga asoslanganligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Iqtiboslar/Сноски/References

1. O. Safarov. O'zbek bolalar folklori. – Toshkent: 2007. – B.31.
2. Alpomish: O'zbek xalq qahramonlik dostoni. Aytuvchi F.Yo'ldosh o'g'li, yozib oluvchi M.Zarifov. – Toshkent: Sharq, 2010. – B. 34.
3. Alisher Navoiy. Xazoyin ul-maoniy. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2016. – B .134.
4. Oy oldida bir yulduz. O'zbek xalq qo'shiqlari. Nashrga tayyorlovchi Mamatqul Jo'rayev. – Toshkent: G'afur G'ulom, 2000. – B. 142.
5. Фаририддун Аттор. Асрорнома (Мантиқ ут-тайр, Асрорнома, Илоҳийнома, Панднома, Булбулнома, Уштурнома). – Б. 440.
6. Alisher Navoiy. Xamsa. – Toshkent: Navro'z, 2019. – B. 645.
7. Muborak maktublar. – Toshkent: G'afur G'ulom, 1987. – B. 293.
8. Алишер Навоий. Лисон ут-тайр. МАТ. 20 томлик. – Тошкент: Фан, 1996. – Б. 62.
9. Sodiqova Y. Salohiddin Salohiyning "Gul va bulbul" dostonining majoziy talqini. – Andijon, 2013. – B. 64.
10. Salohiy. Gul va bulbul. Doston. Nashrga tayyorlovchi Surayyo Shodiyeva. – Toshkent: Firdavs-shoh, 2023. – B. 38.
11. Валихўжаев, Ботир. Ўзбек эпик поэзияси тарихидан. – Тошкент: Фан, 1974. – Б. 166.